

Fokus på kerne-
velfærd, klima og
sund økonomi

/ S. 4

**Ældreprisen
går til drømme-
løberne**

/ S. 12

**Græsrodsbevægelsen
Ordrup Innovation
2030 modtager årets
klimapris**

/ S. 14

Gentofte

LIGE NU

Oktober 2024
Nr. 05 | 24. årgang

Børnebogsforfatter

Mette Vedso

Modtager af Kulturprisen 2024

Side 6-7

» **Jeg kan til gengæld godt undvære den unuancerede debat, som plejer at følge med, når vi taler udligning. Ikke mindst de ulidelige påstande om, hvordan virkeligheden er i kommuner som vores...**

Mindre fup og mere fakta i udligningsdebatten, tak

Som I kan læse på de næste sider, er en samlet kommunalbestyrelse blevet enige om et budget for de næste to år. Det er en god aftale, hvor vi har skullet prioritere, men heldigvis også har kunnet investere i kernevelfærden. Det kan vi, fordi vi har en robust økonomi, hvor vi løbende har effektiviseret.

Også i andre kommuner har lokalpolitikkerne været i gang med at få enderne til at mødes i det lokale budget. Det har på ny sat liv i udligningsdebatten, og regeringen, med statsministeren i spidsen, har nu varslet en ny udligningsreform.

Historisk har Gentofte tabt på tidligere udligningsreformer – og lad mig slå fast: Gentofte skal ikke betale mere til andre kommuner. Vi sender i forvejen over 60 procent af vores indkomstskatte videre.

Alligevel hilser jeg arbejdet velkomment. Det system, vi har i dag, er både uigenkendskabeligt og uretfærdigt. Der er penge nok i kredsløbet – takket være kommuner som vores – men de fordeles alt for tilfældigt. Nogle kommuner får for lidt, andre for meget, og det løser ikke de helt reelle udfordringer, som nogle kommuner, som for eksempel Lolland, har.

Jeg kan til gengæld godt undvære den unuancerede debat, som plejer at følge med, når vi taler udligning. Ikke mindst de ulidelige påstande om, hvordan virkeligheden er i kommuner som vores. Senest har jeg set en borgmesterkollega argumentere med, at der i de rigeste kommuner bliver diskuteret lys i træerne og varme i bænken. Det er selvfølgelig en absurd påstand.

Jeg kan afsløre, at det ikke er der, vi er. Med den nye budgetaftale har vi et skarpt fokus på kernevelfær-

den. På at sikre gode specialskoletilbud til de børn og unge, der har brug for det, og på at sikre kvalitet i ældreplejen i en situation, hvor det er svært at rekruttere nok kvalificerede medarbejdere. Det kræver prioritering – også i Gentofte.

Derfor skal vi have aflivet nogle af de mest sejlivede myter. For selv om vi har det godt her i Gentofte, så flyder der ikke guld i gaderne – eller varme fra de offentlige bænke. Og de fleste borgere i Gentofte er faktisk helt almindelige lønmodtagere, der bor i helt almindelige huse og lejligheder.

Jeg møder ofte synspunktet, at Gentofte Kommune bør betale mere i udligning end i dag, og at vi har dobbelt så meget at gøre godt med, fordi den gennemsnitlige indkomst i vores kommune er høj. Det kræver ikke mange matematiske forudsætninger at forstå, at den påstand er rent fup. For udligningssystemet tager jo netop højde for den forskel. Det er derfor vi som nævnt sender mere end 60 procent af vores indkomstskatte videre til andre kommuner. Det svarer til 4,6 mia. kroner hvert år.

Gentoftes borgere er dem, der betaler allermest til borgere i andre kommuner – så der er bestemt ingen grund til at bøje nakken. Tværtimod, så kommer det mange til gode, når Gentoftes borgere og virksomheder klarer sig godt. Det kan vi godt være bekendt.

Jeg er ikke imod udligning. Men jeg er imod et system, der er uigenkendskabeligt, tilfældigt, uforudsigeligt og uretfærdigt. Og det er langt hen ad vejen det, vi har i dag. Så lad os endelig få en udligningsreform, men lad os have en ordentlig debat, hvor det er fakta og ikke fup, der fylder.

Michael Fenger
Borgmester

Følg med i Gentofte Kommune

Vil du vide mere om, hvad der foregår i Gentofte Kommune, så følg os på Facebook. Her får du invitationer til arrangementer og nyheder om nye tiltag i kommunen. Gå ind på facebook.com/gentoftekom, eller scan qr-koden med dit mobilkamera.

Bedre trafiksikkerhed på Hyldegårdsvej

Farten skal ned, og sikkerheden skal op i de tre rundkørsler på Hyldegårdsvej. Gravearbejdet er gået i gang omkring rundkørslerne ved Hyldegårds Tværvej og Gyldenlundsvej. Ved rundkørslen ved Ordrup Jagtvej starter gravearbejdet op efter nytår. På alle sidevejene i rundkørslerne kommer der bump, flere og bredere krydsningsheller og midterøerne udvides. Samtidig bliver buske og få parkeringspladser på sidevejene fjernet. De blå cykelfelter fjernes også, da nyere forskning har vist, at de skaber falsk sikkerhed for cyklisterne.

Tre veje får sænket fartgrænsen fra 60 til 50 km/t

Af hensyn til støj og trafiksikkerhed sænkes fartgrænserne på tre veje fra 60 til 50 km/t. De nye skilte er allerede kommet op på Ermelundsvej, og i løbet af efteråret dukker de også op på Klampenborgvej og Lyngbyvej (som vi nogle gange kalder Lyngby Lokalgade for at skelne den fra motorvejen).

Festlig fejring af rådhusdage

Rådhusdagens 30-års jubilæum blev fejret med maner og masser af underholdning i uge 40. Over 1500 borgere mødte op til en festligt pyntet rådhusal for at opleve blandt andre Lis Sørensen, Keld og Hilda, Kim Sjøgren og Bodil Jørgensen. Borgerne kunne også møde blandt andet Gentofte – Fri for Tyveri, Forebyggelsesenheden og Frivilligcenter Gentofte samt flere foreninger. Gentofte Kommune inviterer borgere over 67 år gratis til rådhusdage én gang om året.

Budget 2025-2026

Der er vægt på kernevelværd, klima og sund økonomi i ny toårige budgetaftale for Gentofte Kommune. Det betyder blandt andet flere penge til specialundervisning og ældreområdet og også en lille skattelettelse til borgerne i stedet for den varslede skattestigning.

Flere analoge undervisningsmaterialer i skolerne, årlig fjernelse af tang fra de offentlige strande og bedre kollektiv trafik med blandt andet indførelse af Flextrafik. Det er bare tre nedslag i den budgetaftale, som alle partier i Kommunalbestyrelsen har indgået for 2025 og 2026.

Budgetaftalen bærer overskriften 'Gentofte – styr på velfærden', og selv om den kommer bredt omkring, er det primære fokus på kernevelværd. Både for de mange og de få. For børn og unge, der har det svært, og for ældre, som har brug for hjælp.

Investeringer i kernevelværd

Blandt andet er der afsat ekstra 40 mio. kr. til specialundervisning, da antallet af elever med behov for ekstra støtte er vokset markant. Samtidig har det været vigtigt for forligspartierne, at de ekstra penge til specialundervisning ikke bliver taget fra det øvrige skoleområde. Der er også afsat penge til fortsat at kunne prioritere unges sundhed og trivsel og de initiativer, der er sat i gang på området.

På ældreområdet er der især fokus på at sikre den nødvendige kapacitet og kvalitet i fremtiden. Der bliver i de kommende år flere ældre i kommunen, og derfor er der behov for at omlægge og udbygge kapaciteten på plejeboliger og i hjemmeplejen. Det betyder nye investeringer på næsten 50 mio. kr. i 2024 og 2025, når de supplerende bevillinger på ældreområdet, som Folketinget har besluttet, medregnes.

Samtidig fortsætter det store fokus på at tiltrække og tilknytte fagligt kompetente medarbejdere i en tid, hvor der er hård konkurrence om arbejdsstyrken. Det gælder særligt i ældreplejen, men også inden for andre klassiske velfærdsjob som pædagoger og lærere. Det skal blandt andet ske gennem indsatser, der forbedrer arbejdsmiljøet og sænker sygefraværet samt indsatser, der skaber mere rummelige arbejdspladser med jobmuligheder for nye typer af medarbejdere.

Derudover prioriterer budgetaftalen fortsat en stærk klima- og bæredygtighedsindsats. Kommunens ambitiøse klimaplan har et mål om en CO₂-reduktion på 90 procent i 2030 i forhold til 2019. Det kræver, at der fortsat arbejdes med initiativerne i planen, ikke mindst de store anlægsarbejder omkring fjernvarme og separering af spildevand.

Varslet skattestigning aflyst – skatten sænkes

Budgetaftalen for 2025-26 bygger på mange års fokus på solid økonomistyring og løbende effektiviseringer. Det betyder, at man også i dette budget har kunnet holde fast i, at borgerne ikke skal opleve ringere service på trods af udligningsreformen fra 2020, der pålagde Gentofte at betale yderligere 500 mio. kr. om året i udligning.

Siden 2022 har Kommunalbestyrelsen, som konsekvens af udligningsreformen, været nødt til at sætte skatten op med 0,71 procentpoint. Det var planlagt at hæve skatten yderligere med 0,22 procentpoint i 2025, men med det vedtagne budget er det muligt at aflyse den varslede stigning. I stedet bliver skatten sænket med 0,1 procentpoint. Staten sætter snævre rammer for, hvor mange penge Gentofte Kommune må bruge hvert år, og pengene ville ligge ubrugte hen i kommunekassen, hvis forligspartierne ikke valgte at bruge dem på en skattenedsættelse.

God ældrepleje – også i fremtiden

- Medarbejdere uden relevant faglig uddannelse skal have mulighed for at få en uddannelse til social- og sundhedshjælper eller -assistent med løn under uddannelsen.

- Indsatsen med sprogmentor til medarbejderne med dansk som andetsprog fortsætter.

- Forbedringsakademi med fokus på kvalitetsudvikling inden for områderne medicin, kommunikation og adfærd, tidlig opsporing af forværring af sygdom og dokumentation.

- Tilknytning af udviklingspsyglejersker i plejeboligerne, der kan understøtte implementeringen af sundhedsfaglige og teknologiske kvalitetsforbedringer.

- Udvikling af nyt koncept, som kan styrke dialogen og samarbejdet med borgerne og de pårørende og dermed øge tilfredsheden.

Hjælp til børn, unge og voksne med særlige behov

- Etablering og drift af nyt mellemformstilbud, der skal sikre en tidlig og målrettet indsats for børn med særlige behov. Indsatsen skal sikre, at børnene fortsat har en tilknytning til almenmiljøet.

- Løft af anbringelsesområdet og investering i initiativer, der understøtter kvaliteten af undervisning og læring til anbragte børn og unge.

- Kompetenceudvikling samt ansættelse af en ressourceperson på hver folkeskole med særlig viden om specialundervisning og -metoder. Det skal understøtte skolernes arbejde med elever med særlige behov og frigive ressourcer til den almene undervisning.

- Udbygning af den fysiske kapacitet på kommunens specialskole Søgårdsskolen, så flere elever vil kunne tilbydes et specialskoletilbud i kommunen og dermed undgå lang transporttid hver dag.

- Fortsat kvalitetsløft på det specialiserede voksenområde, der de seneste år har haft en øget tilgang af borgere med brug for hjælp.

Klima og miljø

- Separeringen af overfladevand og kloakvand ønskes om muligt fremskyndet, og det skal undersøges, om der kan gøres yderligere for at reducere udledningen af kloakvand til Øresund.

- Etablering af stenrev ud fra kysten, der skal give bedre havmiljø.

- Et grønnere Gentofte med øget biodiversitet, grønnere offentlige arealer og flere el-ladestander.

- Projekt for modernisering af Charlottenlund Strandpark med fokus på rekreative forhold, klimatilpasning og øget biodiversitet både i vandet og på land.

- Projektet Haver til maver fortsætter, så børn fra en tidlig alder oplever nærhed til naturen og lyst til at være i den og passe på den.

Andre nedslag

- 128 nye almene ungdomsboliger skal nedbringe ventelisten på ungdomsboliger

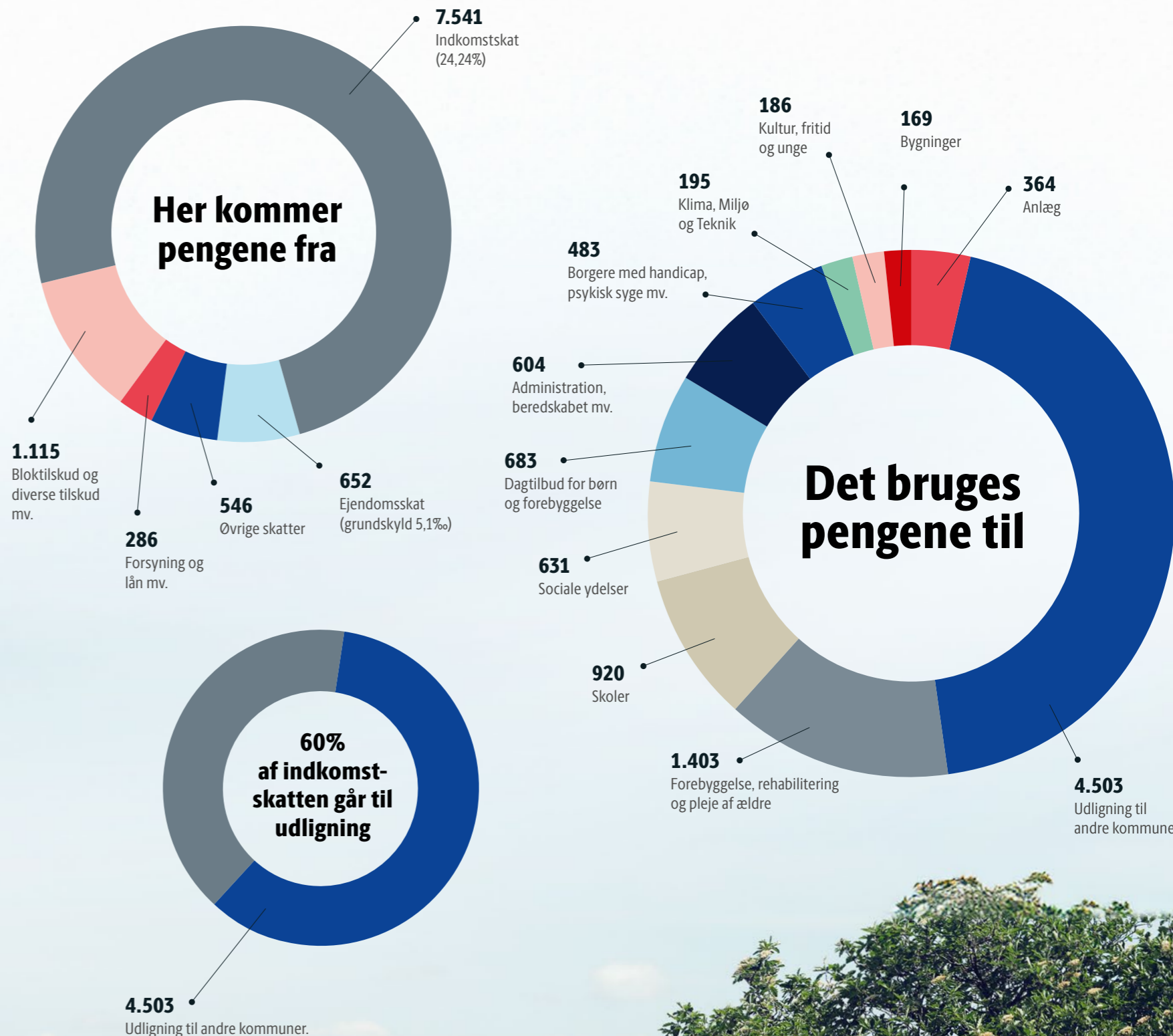
- Vedligehold og optimering af kommunens ejendomme og anlæg. Fx er der penge til bedre vejbelægning, nye cykelstier og til at afprøve nye skoletoiletter.

- Samarbejdet med borgerne fortsætter med en række nye opgaveudvalg og andre borgerinddragende initiativer. Det sker under overskrifter som: Fremtidens plejehjem, fremtidens Gentofte Sportspark, involvering af civilsamfundet i kommunens arbejde samt mindre børnefattigdom.

- Forbedring af unges søvnvaner gennem forsøg med senere mødetid i skolerne.

- En række faciliteter i Gentofte Sportspark er nedslidte, og det skal undersøges, om der kan etableres et udvidet sportsanlæg med flere faciliteter. Evt. en ny bygning, der kan rumme en ny svømmehal og fx padelbaner.

Læs om alle initiativer og indsatser i budgetaftalen via QR koden her:

Fra januar til august betaler borgerne i Gentofte skat til borgere i andre kommuner – først fra den 6. august betaler Gentofteborgerne skat til deres egen kommune.

(Alle tal er angivet i hele millioner kroner)

Hvis man prøver at regne den ud, så bliver det kedeligt

Forfatter Mette Vedsø er årets modtager af Gentofte Kommunes Kulturpris. Hun skriver til børn og unge og har modtaget flere priser og udmærkelser for sit forfatterskab. Vi har mødt hende til en samtale om litteratur, læsning og vor tids sprog.

Ordrupgaards Kunstpark ligger åben omkring os og myldrer med børn og voksne på opdagelse. Mette Vedsø har valgt, at vi skal mødes her. Hun bor i nærheden med sin familie og går her tit. Det er helheden, hun nyder; værker, bygninger og planter.

Det kom bag på Mette Vedsø, at hun er årets kulturprismodtager.

– Det var en stor overraskelse. De priser, jeg har fået tidligere, kommer inde fra det litterære miljø. Men denne pris går udover den lidt smalle verden. Derfor er jeg overrasket – og glad. Glad for, at børnelitteraturen kommer op på det plan. Det er dejligt.

Er børnelitteraturen overset?

– På nogle måder, ja. Børnelitteratur har andre vilkår end voksenlitteratur. Det er ofte voksne, der giver deres læsevaner videre til børn. Og voksne er meget loyale overfor det, de selv læste, da de var børn. Så derfor er det sværere at slå igennem med den ny børnelitteratur.

Mette Vedsø er uddannet fra forfatterskolen for børnelitteratur og debuterede i 2010. Hun har udgivet en lang række anmelderroste billed-, børne- og ungdomsbøger, og hun har modtaget blandt andet Kulturministeriets Forfatterpris for børne- og ungdomsbøger i 2018 – samme år som hun var nomineret til Nordisk Råds Børne og Ungdomslitteraturpris. Hendes bøger er udkommet på flere sprog, og hun har som forfatter besøgt skoler i hele landet – også i Gentofte.

Første gang

Mette Vedsø skriver bøger om det, livet handler om:

– Jeg er optaget af at skrive om mennesker, og jeg arbejder meget med at få det unikke og pudsige frem i mine personer. For børn og unge er livet 'jomfrue-

ligt', følelserne er store og ukendte, og det kan der komme virkelig stærke og anderledes tekster ud af. Læseren skal kunne genkende det – det tænker jeg meget på. Jeg oplever, at børn nogle gange siger tak, fordi bogen gjorde, at der var noget, de nu fik snakket om. At de spejler sig i det og genkender nogle dynamikker hos sig selv.

Mette Vedsø har skrevet i flere genrer, for børnelitteraturen er rummelig:

– Der er en stor frihed i børnelitteraturen og et hav af former: Billedbøger, rim og remser, digte. Tossedags ting, Sjove ting og alvorlige ting. Romaner og tegneserier. Jeg er optaget af alt det gode og dårlige og mærkelige og skøre og vilde, som mennesker kommer ud for. Og jeg skriver intuitivt. Ser, hvor det bærer mig hen. Der er forfattere, der har en planlagt drejebog, men sådan skriver jeg ikke. Jeg starter ved et eller andet, der klør.

Den dag du blev væk i noget

Lige nu er Mette Vedsø aktuell med en ny bog, Team Vildmark, der udkom på Gyldendal sidst i september. Den har illustrationer af tegner Sofie Louise Dam.

– Det er en bog, der blander illustration og tegneserie – noget der passer rigtig godt til handlingen. Den har flere spor, blandt andet den gode leg. Vi hører tit, at børn holder op med at lege rigtig tidligt. Mange af os husker nok følelsen af at have en god leg – den dag, du blev væk i noget. Men primært handler den om outsidersen og om de hårde vilkår i hierarkiet, som børn også har.

Børnelitteraturens fjende nr 1

Danmarks Kulturminister taler i øjeblikket om en læsekrise, og skoler, dagtilbud og biblioteker har styrket fokus på læsning – også her i Gentofte. Digitale skærme stjæler fordybelsestiden, og læsningen er kommet under pres. Hvad betyder det for en forfatter?

– Selvfølgelig tænker jeg over, at alting er ad helvede til. Hun griner og fortsætter:

– Der er mange dommedagsscenarier. Men det får mig til at skrive, som jeg selv vil. Hvis man prøver at regne den ud, så bliver det kedeligt. Nogle gange overvejer jeg, om jeg bliver for eksperimenterende. For det er også dejligt, når et værk bliver alment. At

det fanger mange ind, uden at man er gået på kompromis med den litterære kvalitet. Jeg har endnu ikke skrevet så meget 'boghandlerlitteratur', men til foråret udgiver jeg en serie, Bluebell, hvor jeg har haft fokus på fremdrift og plot. Første bind kommer lige efter nytår.

For Mette Vedsø er bøger af papir, for den fysiske bog betyder noget. Også for læsningen.

– Der har været en enorm digital fokusering i mange år. Skolerne prioriterede det højt, og det var som om, at jo mere computer des bedre. En fysisk bog var gammeldags. Men der er rigtig meget i den fysiske oplevelse. Vende et blad. Følge med med fingeren. Overblikket over hvor langt jeg er og hvor langt, der er tilbage. Undersøgelser viser, at en fysisk bog kan noget helt andet læsemæssigt. Vi ved, at vi er blevet dårlige til at fordybe os – det er en epidemi. Jeg mærker det også selv, selvom jeg læser og er forfatter. Det kræver nogle store beslutninger, hvis vi skal have børnene tilbage. Og der er gode strømninger i gang. Heldigvis. Det vender.

En udfordring for den nye kvalitetslitteratur kommer faktisk fra en måske en overset fjende; voksnes nostalgi. Mette Vedsø smiler:

– Børnelitteraturens fjende nr. 1, det er de elskede klassikere. Bjarne Reuter, Ole Lund Kirkegård, Astrid Lindgren. Det er jo fantastisk, og jeg kan godt forstå, at forældre og bedsteforældre finder de bøger til deres børn. Men det spænder også ben. Der er behov for litteratur med vores tids dilemmaer og vores tids sprog. ■

Du kan møde Mette Vedsø, når hun modtager Gentofte Kommunes Kulturpris den 8. november på Gentofte Hovedbibliotek. Borgmester Michael Fenger overrækker prisen, og efterfølgende fortæller Mette Vedsø om sit forfatterskab i et interview med litteraturkonsulent Signe Pallisgaard. Du kan tilmelde dig på genbib.dk

Kulturprisen uddeles hvert år til en fremtrædende kunstner af kommunalbestyrelsen.

» Jeg oplever, at børn nogle gange siger tak, fordi bogen gjorde, at der var noget, de nu fik snakket om «

Mette Vedsø

Kulturkalender

LITTERATUR

JONAS EIKA: Åben himmel

I samtale med litteraturformidler Emil Busch Madsen præsenterer Jonas Eika sin roman Åben himmel og tager os med på en historisk rejse til middelalderens glemte samfund. Billetter på genbib.dk

- 🕒 19. november kl. 17-18
- 📍 Gentoftes Hovedbibliotek

KRISTIAN LETH:

Håb – et forsvar for fremtiden

Baseret på omfattende data og interviews med internationale videnskabsmænd og eksperter forklarer Kristian Leth, hvorfor vi bør være mere optimistiske nu, end nogensinde før. Billetter på genbib.dk

- 🕒 4. november kl. 17-18.30
- 📍 Gentoftes Hovedbibliotek

GENTOFTE KOMMUNES KULTURPRIS

– Mette Vedso

Vær med, når forfatter Mette Vedso modtager Gentoftes Kommunes Kulturpris. Efter prisoverrækkelsen fortæller hun om sit forfatterskab i en samtale med litteraturkonsulent Signe Pallisgaard. Tilmelding via genbib.dk

- 🕒 8. november kl. 16.30
- 📍 Gentoftes Hovedbibliotek

NAJA MARIE AIDT: Øvelser i mørke

Oplev Naja Marie Aidt i samtale med litteraturkonsulent Signe Pallisgaard om bogen Øvelser i mørke. Billetter på genbib.dk

- 🕒 11. november kl. 17-18
- 📍 Gentoftes Hovedbibliotek

HISTORIE

Tidsrejse i Roms fascinerende arkitektur

Professor i kunsthistorie, Maria Fabricius Hansen og tegneserieskaber Lars Horneman fortæller om Rom og bogen Rom – en arkitekturhistorie. Billetter på genbib.dk

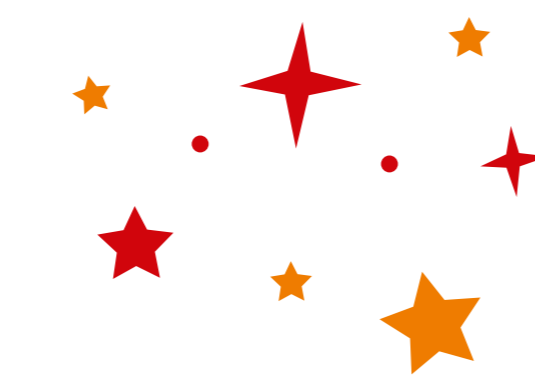
- 🕒 7. november kl. 17-18.30
- 📍 Gentoftes Hovedbibliotek

TIL BORDS MED HISTORIEN: Gentoftes egnsret

Denne aften vil du få serveret Gentoftes kulinariske historie, fra skovserne i nord til Tuborg i syd. Café Henning serverer en lækker menu, baseret på aftenens tema, og undervejs vil der være historiske og litterære indslag. Værtinde er madhistoriker og arkivar Anna Bønnelycke. Billetter via genbib.dk

- 🕒 14. november kl. 18-19.30
- 📍 Gentoftes Hovedbibliotek

OPLEV

NORD: Julemarked

Ses vi på årets julemarked? Magiske lyshimler, flere foodcorners, søde Luciapiger, masser af børneaktiviteter og et overflødigedshorn af julegaveshopping. Årets NORD Julemarked er for hele familien.

- 🕒 22., 23. og 24. november
- 📍 Skovriderkroen

Julemarked på Rådhuset

Tag dine venner og familie under armen, og kom til julemarked i rådhusgården, hvor du vil have mulighed for at handle julegaver i en af de mange boder, købe æbleskiver, gløgg og andet godt.

- 🕒 28. november kl. 11-16
- 📍 Gentoftes Rådhus

Jul på Rådhuset

Første søndag i advent skydes julen i gang på Gentoftes Rådhus med juletræstænding, julegodter, julekoncert og julestue. Lions Club Hellerup sælger gløgg og æbleskiver på pladsen foran rådhuset, Gentoftes Brandmuseum hjælper julemanden og indenfor holder Musikskolen koncert og Integrationsrådet holder julestue.

- 🕒 1. december kl. 14-17
- 📍 Gentoftes Rådhus

FILM

Gøgereden

Gentoftes Kino viser verdens bedste film: Oplev Jack Nicholson i en af hans mest ikoniske roller. 'Gøgereden' var den første film i 40 år, som vandt de fem 'store' Oscars: For bedste film, bedste adapterede manuskript, bedste instruktør, bedste mandlige og bedste kvindelige hovedroller.

- 🕒 10. november kl. 20
- 📍 Gentoftes Kino

Cinderella

Få historien om Askepot, som den bliver danset af The Royal Ballet & Opera i London. Direkte på lærredet i biografen. En del af Operabio.

- 🕒 10. december kl. 20.15
- 📍 MovieHouse Hellerup

KUNST

MARERIDT OG LYSSE NÆTTER

Natten i dansk kunst

Døgnet mørke timer er som et kammer, der fremkalder sine egne billeder. Af hverdagens ritualer, af drømme og af mareridt. Af alt det, der ikke tåler dagens lys. Det er emnet for Øregaard Museums store udstilling Mareridt og lyse nætter. Natten i dansk kunst.

- 🕒 12. september - 16. februar 2025
- 📍 Øregaard Museum

Flora Yukhnovich: Into the Woods

Ordrupgaard præsenterer den unge fremadstormende britiske kunstner, Flora Yukhnovich (f. 1990), i den første museumsudstilling uden for Storbritannien. Yukhnovich er blevet udråbt som en af maleriets nye store mestre, der vil indtage en central plads i kunsthistorien.

- 🕒 18. september - 19. januar 2025
- 📍 Ordrupgaard

Speculative Evolution

Gruppenudstillingen Speculative Evolution præsenterer kunstnere, hvis værker er repræsentative for en global tendens inden for samtidens kunst og kultur. Værkerne viser stigende interesse for udviklingen af livet på

jorden i alle afskygninger - fra bakterier og vira over planter, dyr og mennesker til kunstige livsformer. Tendensen ses i lyset af den hastige udvikling af jordens klima og biodiversitet samt videnskab og teknologi, der tvinger os til at genoverveje, hvor vi kommer fra og er på vej hen.

- 🕒 21. september - 30. december
- 📍 Tranen på Hovedbiblioteket

BØRN

Halloween, krea og fællesspisning

Kom til fællesspisning på børnebiblioteket, hvor der både er krea, suppe og en godnathistorie på menuen. Billetter á 35 kr. på genbib.dk

- 🕒 30. oktober kl. 17-18.30
- 📍 Dyssegård Bibliotek

Halloween for hele familien på Garderhøjfortet

I samarbejde med Soroptimisterne i Gentoftes inviterer Garderhøjfortet til Halloween. Det er en god og gyselig tradition, hvor overskuddet går til et godt formål. Læs mere om billetter og uhyggeniveau på garderhøjfor.dk

- 🕒 2. november kl. 15-18
- 📍 Garderhøjfortet

Folk og Røvere i Kardemomme By

Tag børn og børnebørn med til den allerhyggeligste familietradition – for 43. år i træk! Mød alle de rare, skøre og hyggelige indbyggere i den magiske lille Kardemomme By – skrappe Tante Sofie, den godmodige Politimester Bastian og naturligvis de tre røvere Kasper, Jesper og Jonatan. Billetter på Bellevue Teatret.dk

- 🕒 November-december
- 📍 Bellevue Teatret

Julehygge på Garderhøjfortet

Julen i 1914 gik over i historien som den jul, hvor de menige soldater pludselig trodsede alle befalinger og valgte at holde Julefred. Samtidig sad de danske soldater på Garderhøjfortet og frygtede, hvad fremtiden ville bringe. På Garderhøjfortet kan du op til jul høre mere om julefreden – og samtidig være med til at pynte op, som soldaterne gjorde det i 1914.

- 🕒 Weekender i december og juleferien
- 📍 Garderhøjfortet

FILM FRA DENGANG DINE FORÆLDRE VAR BØRN:

Guldregn

Fire børn er på skovtur, da de finder en kagedåse med 800.000 kr. Før de ser sig om er røvere på jagt efter dem – og hvad skal de gøre med pengene? Gense klassikeren, som stadig er spændende, sammen med dine børn. Billetter via gentoftekino.dk

- 🕒 16. november kl. 10-11.30
- 📍 Gentoftes Kino

BARSELSCAFÉ: Julehygge

Kom og vær med til en hyggelig barselscafé. Sammen med heybuddies.dk diskuterer vi de typiske dilemmaer, der kan opstå, når det kommer til julegaver til børn. Bagefter er der mulighed for at lave sin egen julekrans af naturmaterialer. Billetter på byenshus-gentofte.dk

- 🕒 3. december kl. 10.30-12.30
- 📍 Byens Hus

Filosofisk læseklub for børn

Tænk du over de store spørgsmål i livet og kan du lide at tale med andre om forunderlige og svære ting? Så vær med til Filosofisk læseklub.

- 🕒 12. december kl. 16-16.45
- 📍 Jægersborg Bibliotek

SAMFUND

MILLE SKJOLD MADSEN: Sæt pris på dig selv

Få mere økonomisk indsigt og selvstændighed i forhold til din egen økonomi samt tips til, hvordan du investerer og forvalter dine egne penge. Tilmelding på genbib.dk

- 🕒 19. november kl. 17.30-19.30
- 📍 Ordrup Bibliotek

BIBLIOTEKERNES FESTIVAL FOR HISTORIE:

Bo Lidegaard og Isam B mfl.

En dag i historiens tegn, hvor du blandt andet kan møde Bo Lidegaard, der er forfatter og tidligere chefredaktør, og musiker og debattør Isam B, i en samtale om kulturel identitet og kultur møder. Se dagsprogrammet og find billetter på genbib.dk

- 🕒 23. november kl. 11-15
- 📍 Gentoftes Hovedbibliotek

Landskabet mellem bygningerne

Hør, hvordan en landskabsarkitekt arbejder, når Morten Weeke Borup gæster Jægersborg Bibliotek. Som landskabsarkitekt har han sat tydeligt præg på to handelsgader i Gentoftes og han blev i januar udnævnt til årets Gentoftes kunstner. Tilmelding på genbib.dk

- 🕒 28. november kl. 17-18.30
- 📍 Jægersborg Bibliotek

TJEK

detaljer om plads, tilmelding, eventuel live-streaming mm. direkte hos arrangørerne

Børn og unges læsning på dagsordenen

Gentoftes dagtilbud, skoler, gymnasier har sat læsning på dagsordenen i samarbejde med Gentofte Bibliotekerne. Det giver mening.

Læsning styrker din fordybelsesevne. Litteratur giver empati. Bøger lader dig møde verdener, du ikke kender og gør dig klogere på din egen.

Vi skal alle kunne læse. Men vi skal også have lyst til at læse. Læsning er ikke kun en færdighed, det er også en kultur, der de seneste år er kommet under pres. Det er pres fra informationsstrømme, skærme, travlhed og tidsknaphed. Derfor har Gentofte Kommune sat ekstra fokus på at få alle børn og unge med. For en stærk læsekultur er afgørende for fremtiden. Og arbejdet er godt i gang.

Grib en bog

I starten af året fik alle vuggestuer bogkasser med i alt 41 nye bøger. Kommunalbestyrelsen havde afsat midlerne, og bibliotekerne stod for indkøb. Bogkasserne indgår nu i det pædagogiske arbejde og er en del af den politiske beslutning om, at skærme

ikke skal være en del af dagligdagen i dagpleje og i vuggestuer i Gentofte.

Også skolerne er med: Gentofte er indsatskommune i projektet 'National Indsats for børn og unges læseglæde' støttet af Kulturministeriet. Når børn og unges læseglæde og læsekultur er trængt, så kalder det på nye møder med litteraturen og stærke samarbejder mellem biblioteker og folkeskoler. Gentofte Bibliotekerne, Maglegårdsskolen og Tjørnegårdsskolen er partnere i projektet, og kommunens øvrige skoler er klar. Her er det især børn og unges egne idéer, der er udgangspunkt for eksperimenter med læsekultur. I sig selv betyder det øgede fokus, at læselysten stiger. Alle Gentofteskoler er med i projektet fra næste år.

Og der er mere: Flere gymnasier har sat læselyst på skoleskemaet, læsekulturen kom under lup og blev til et kunstværk på Gentofte Mødes, og både politikere og fagfolk taler læsekulturen op.

Og alle kan være med til at skabe en stærk læsekultur. Faktisk kan alle voksne i Gentofte blive rollemøder: Næste gang, du vil gribe din skærm, så grib en bog i stedet. ■

Fra skolegård til grønne oaser og kunstnerisk fordybelse

Byens Hus er i fuld gang med at transformere sig fra en gammel skole til et levende kulturhus. I løbet af 2025 er planen at omdanne de to skolegårde til grønne mødesteder med plads til bevægelse, fordybelse og et større land art værk af billedkunstneren Marianne Jørgensen, som du kan være med til at skabe.

Når man besøger Gentoftes lokale kulturhus, Byens Hus på Hellerupvej 24, er der stadig mange, der får flashbacks til deres skoletid. Med en historik som henholdsvis folkeskole og som Den Internationale Skole giver de asfalterede gårde og lukkede mure ikke et indtryk af det levende kulturhus med kreativ udfoldelse, fællesskab og underholdende oplevelser, som huset faktisk er.

Derfor har Byens Hus i samarbejde med Thing-Brandt Landskab udarbejdet et skitseprojekt, der skal omdanne de asfalterede udearealer til grønne oaser med plads til fordybelse, bevægelse, kunst og møder på tværs. Og sammen med Statens Kunstfond kan kulturhuset tilføje området en kunstnerisk identitet med værket GUL af land art-kunstneren Marianne Jørgensen.

Grønne oaser med mange udfoldelsesmuligheder
Kulturhuset deler udearealer med Sportshallen,

flygtningeboligerne, der huser omkring 150 mennesker, samt Udskolingshuset, der løbende danner rammerne om projektfællesskaber for udskolingsklasser på kommunens 11 folkeskoler.

Brugen af udearealerne er derfor mangfoldig, og det skal afspejles i indretningen. Så både beboere kan dyrke grøntsager, kulturhusaktiviteter kan trækkes udenfor, elever kan spille bold i frikvarteret, sportsudøvere kan varme op i det fri, og forbipasserende kan 'hænge ud' og forhåbentlig blive inspireret til at bruge kulturhuset.

Grønne åndehuller er vigtige for vores livskvalitet, og udearealerne skal være dét, der binder os sammen og skaber møder på tværs.

Et kunstværk skabt i fællesskab

For at tydeliggøre hvad kulturhuset byder ind til, vil kunsten blive en integreret del af de nye anlæg. En del af projektet vil blive udført i samarbejde med

brugere og borgere, som vil få mulighed for at lave nogle af de sten, som værket skal bygges op af. Valget er i samarbejde med Statens Kunstfond faldet på den århusianske kunstner Marianne Jørgensen.

Marianne vil skabe værket GUL, der med gule teglsten – hvoraf mange skal laves i hånden på stedet – vil skabe en synlig, kunstnerisk indgang til Byens Hus. Værket vil også binde de to gårde sammen, da værket vil 'flyde' fra det ene gårdrum til det andet gennem huset. Marianne Jørgensen fortæller:

– Kunstprojektet GUL er et urbant land art- og byrumsprojekt, som skaber en gylden indgang til Byens Hus. Kunstprojektet ønsker at tilføje området en særlig kunstnerisk identitet, der giver lyst og plads til mennesker, samvær og leg. Man kan indtage værket og gøre brug af det i dagligdagen.

Husets medskabere og interesserede borgere vil i

løbet af vinteren blive inviteret med til at skabe de gule teglsten, der skal indgå i værket.

– Det er min erfaring, at det at bygge noget op fra bunden selv, giver en masse godt. Det giver en tilknytning til stedet, og det giver en stor stolthed selv at kunne lave mursten. Det at samarbejde om at lave noget praktisk kan give venskaber og indsigt på tværs af alder, køn og etnicitet, fortæller Marianne Jørgensen. ■

VÆR MED TIL AT SKABE GUL

Er du interesseret i at høre mere om udviklingen af kunstværket GUL og få en invitation, når vi sammen skal skabe en del af kunstværket, så tilmeld dig mailinglisten via ByensHusGentofte.dk

De løber med drømme og store oplevelser af glæde

På plejehjemmet Rygårdcentret går beboernes drømme i opfyldelse takket være et helt unikt samarbejde med Ældre Sagen og frivillige fra lokalområdet. Projektet, kendt som Drømmeløberne, bliver i år hædret med Ældreprisen 2024. Det er et projekt, der ikke bare handler om ældrepleje, men også om at turde drømme hele livet.

En sejltur på Øresund, i speedbåd, en tur på Ragnarock Museet i Roskilde og en lille gåtur i området. Drømme spænder vidt, men fælles for dem er, at de er blevet realiseret af Drømmeløberne, som nu er blevet hædret med Ældreprisen 2024 for deres indsats.

Forstander på Rygårdcentret Berit Kronby og bestyrelsesmedlem i Ældre Sagen i Gentofte Jette Dulong har modtaget prisen på vegne af den samlede gruppe, der står bag Drømmeløberne. De er to af initiativtagerne til projektet, har været med fra starten og set det udvikle sig fra idé til virkelighed – og de er ikke mindst rigtig glade for at få lov til at fortælle om det hele.

Nytænkning af frivillighed

Drømmeløber-projektet blev til, fordi Ældre Sagen gerne ville samarbejde med kommuner om at forbedre ældreplejen. Målet var at skabe en mere værdig og omsorgsfuld pleje, hvor de ældres egne ønsker og drømme skulle være i centrum. I samarbejde med Gentofte Kommune blev Rygårdcentret udvalgt til at deltage i et udviklingsforløb, hvor man prøvede at hjælpe beboerne med at sætte ord på deres ønsker og drømme.

Den helt store udfordring med projektet var at finde frivillige – en udfordring Gentofte har haft i mange år. Derfor lagde projektet op til, at man prøvede at nytænke frivillighed for at kunne realisere det. Berit fortæller:

– Det var sådan idéen om Drømmeløberne opstod. De er frivillige, der forpligter sig til at opfylde en enkelt drøm – ikke nødvendigvis til en langvarig frivillig indsats. Og det passer måske bedre til nutidens livsstil, hvor mange har en fleksibel hverdag.

Ud på Facebook

Idéerne kredsede hurtigt om Facebook, da mediet passede godt til konceptet med at få fat i personer fra lokalområdet, der havde mulighed for at hjælpe med at opfylde en drøm. Der blev oprettet en gruppe, og så kørte det pludselig derudad. Jette husker det sådan her:

– Vi var lidt bekymrede i starten, for det er svært at få frivillige i Gentofte. Men det viste sig, at folk gerne ville være med, fordi de ikke blev forpligtet til faste tider og opgaver.

I dag har Facebook-gruppen for Drømmeløberne over 250 medlemmer, og der er allerede blevet opfyldt over 40 drømme.

– Når man ser billederne fra en dag, hvor en drøm er blevet opfyldt, så kan man se, hvor glade både beboerne, de frivillige og personalet er, siger Berit.

Relationer skaber tryghed

Selvom drømmenes karakter kan variere meget, er der altid fokus på relationen mellem beboeren og drømmeløberen. For nogle beboere kan det være overvældende at skulle møde en fremmed, så der er blevet udviklet et system, hvor beboeren og drømmeløberen mødes på forhånd, hvis det skønnes nødvendigt.

– Det er vigtigt, at beboerne føler sig trygge – vi kalder det relationsbesøg, og det har været med til at gøre projektet til en succes, forklarer Jette.

At drømme højt sammen

En af de store gevinster ved Drømmeløberne er, at personalet har fået en uddannelse i dét, man kalder vitaliserende kommunikation. Det gør dem i stand til at skabe en god samtale med beboerne og få sat ord på deres drømme, også når beboeren måske ikke selv ved, hvad de drømmer om.

– Vi har set, hvordan vores personale er blevet rigtig gode til at skabe de her samtaler, og hvordan det kan føre til, at selv de mest uventede drømme kommer frem, fortæller Berit.

– Og selvom ikke alle drømme kan realiseres, så er det ofte nok bare at tale om dem. Nogle drømme skal opfyldes, men nogle gange er det lige så givende bare at drømme højt sammen.

» Vi håber, at det kan inspirere flere til at blive frivillige, for Gentofte har brug for mange flere frivillige «

Jette Dulong

Drømmeløberne har vist, at det er muligt at skabe store øjeblikke af glæde for ældre på plejehjem, og det er noget, der både giver livskvalitet til beboerne og arbejdsglæde til personalet. Som Jette siger:

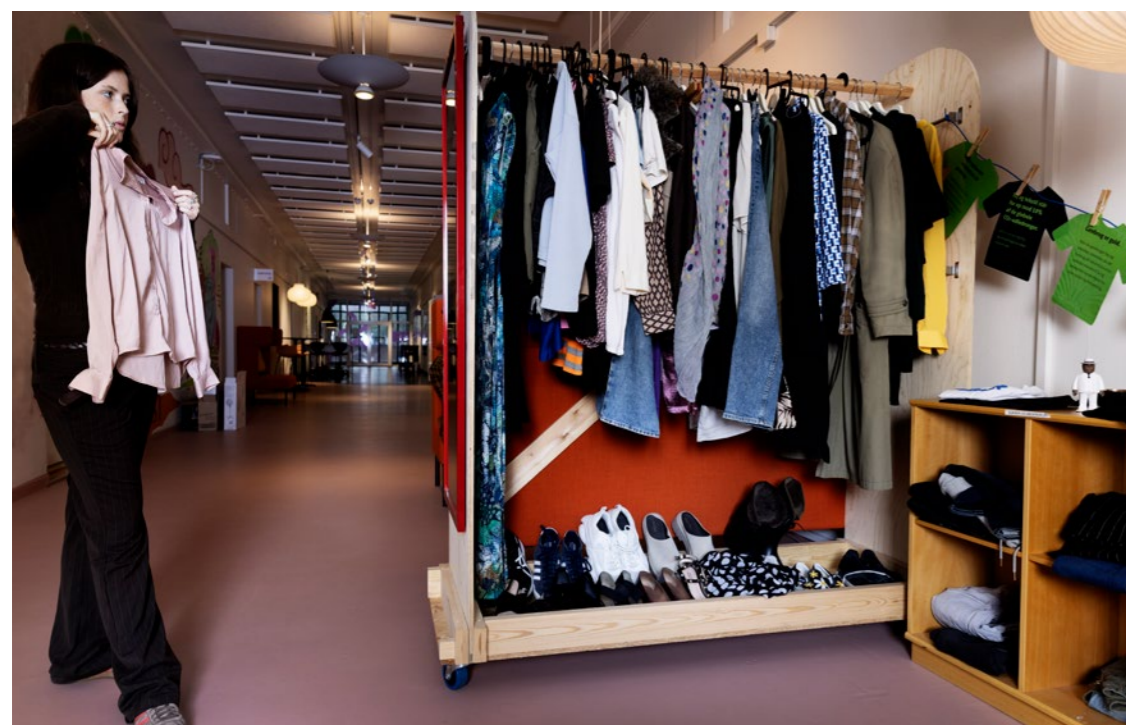
– Drømme stopper ikke, bare fordi man bliver gammel. De ændrer sig, men de er der stadig.

Ældreprisen er en anerkendelse

Ældreprisen er en anerkendelse af det arbejde, som Drømmeløberne har gjort for at øge livskvaliteten for ældre på plejehjem. Både Berit og Jette håber, at prisen kan være med til at sætte fokus på vigtigheden af at drømme – også som ældre – og at flere får øjnene op for, hvor meget frivillighed kan betyde.

– Vi håber, at det kan inspirere flere til at blive frivillige, for Gentofte har brug for mange flere frivillige. Desuden håber vi sådan, at folk får øjnene op for, hvor vidunderligt og meningsfuldt det er at arbejde med ældre mennesker, slutter Berit og Jette af.

Prisen blev overrakt den 3. oktober 2024 under Rådhusdagene af borgmester Michael Fenger. Ældreprisen er blevet uddelt af kommunalbestyrelsen siden 1994. ■

Byttestation giver hygge og fællesskab

En byttestation skaber liv på gangene på Gentofte Gymnasium og Ungecenteret, samtidig med at det bidrager til bæredygtigt forbrug.

– Sådan et skulder vi da have, tænkte Vibe, der er leder af Ungecenteret, efter at have læst en artikel i Gentofte Kommunes magasin 'Vores affald' om en byttebørs i en børnehave. Ideen om et byttehjørne til tøj og småting går godt i tråd med behovet for at spare på udgifter til tøj mm. hos dem, som ikke har så mange penge, der kommer i Ungecenteret.

Samtidigt er det med til at forvandle et gråt og kedeligt gangareal til et mere indbydende sted, hvor de unge rent faktisk har lyst til at opholde sig. At Ungecenteret ligger under samme tag som Gentofte Gymnasium er bare endnu et plus, fordi de mange gymnasieelever også kan få gavn af bytteområdet og give godt tøj, sko mm. videre til andre elever og Ungecenterets unge – helt gratis.

» Byttestationen giver hyggelige vibes og skaber fællesskab og sammenhold «

Sarah

Et lille loppemarked

Efter at have kontaktet Gentofte Kommune fik Vibe og hendes kollegaer i Ungecenteret stillet en byttestation til rådighed. Byttestationen står i den ene ende af gangen ved en sofagrube, hvor en gruppe 1. g'er netop hang ud, da redaktionen besøgte den. Laura på 16 år siger om byttestationen:

– Det er fedt; vi kiggede stativet igennem i går. Det er lidt som at have et lille loppemarked på skolen og

nemt lige at tage det tøj med, som man ikke bruger længere. Det kan også starte en samtale, når man møder en anden på skolen i noget tøj, der før var dit, og føre til nye venskaber. Sarah på 17 år fortsætter:

– Byttestationen giver hyggelige vibes og skaber fællesskab og sammenhold, som er godt for skolens miljø og miljøet generelt, fordi det er bæredygtigt med genbrug. Vibe og hendes kollega Katrine er enige i, at byttehjørnet både har givet fokus på bæredygtighed og har gjort det nemt at forære brugbart tøj til andre, når man står med noget, man vil af med her og nu, og som måske ellers var blevet smidt ud som affald. Katrine, der er sagsbehandler, siger:

– I dag er det genbrug, der er in, og der er nærmest en stigmatisering omkring at købe nyt. Vi vil gerne understøtte den bevægelse mod mere genbrug, skabe opmærksomhed på et bæredygtigt forbrug og gøre det nemt og lækkert for de unge at bytte.

Mere liv på gangen

Samtidig har det bidraget til, at gangen har fået mere liv og en hjemlig og tryk stemning. Katrine oplever det endda som et rart afbræk at bruge et par minutter i løbet af dagen på at rydde op på stativet og en gang imellem at fjerne tøj, der har hængt der længe. En anden kollega, Michael, har fået tjansen med at hente et par poser med tøj hos i genbrug på genbrugsstationen, som tager imod brugt tøj. I perioder, fx efter sommerferien, hvor der er tomt på stativet, har de så mulighed for at fylde op med 'nyt brugt'.

Vibe fortæller afslutningsvist, hvordan byttestationen flere gange har givet anledning til smil i løbet af arbejdsdagen:

– En dag stod nogle piger ved stativet og skraldgrinede. De prøvede bh'er uden på tøjet og morede sig stort med det. En anden gang kom min kollega gennemblødt på arbejdet på grund af en regnskylle. Hun fandt en tør skjorte på stativet, hvilket reddede hendes dag. ■

Vil du gerne etablere en byttestation i din boligforening, sportsklub, forening, institution, skole eller virksomhed, så kan du få råd og vejledning på gentofte.dk/byttestation. Du kan også skrive til renovation@gentofte.dk, hvis du har brug for yderligere hjælp eller midler.

Græsrodsbevægelsen Ordrup Innovation 2030 modtager Klimaprisen 2024 for sit arbejde med at fremme klima og bæredygtig mobilitet lokalt og i hele kommunen. Muligheden for at komme på fælles cykeltur rundt om i kommunen er sikret et godt stykke ud i fremtiden.

Prisen på 25.000 kr. blev overrakt af borgmester Michael Fenger til de tre initiativtagere, Ulla Eikard, Annette Blegvad og Bo Christiansen ved det lokale folkemøde Gentofte Mødes i september.

– Det betyder rigtig meget at blive set og anerkendt for vores arbejde med grøn mobilitet. Prisen giver os energi og lyst til at arbejde videre i en lidt større skala, nemlig i hele kommunen, siger Bo Christiansen.

Fra Ordrup til hele Gentofte Kommune

Ordrup Innovation 2030 har siden sin opstart i foråret 2023 skabt lokale grønne arrangementer i Ordrup. De har arrangeret grøn fællesspisning sammen med Ordrup Gymnasium og Ordrup Bibliotek i forbindelse med Klimahandledagen og inviteret lokale aktører til dialog om mere bæredygtig mobilitet i og omkring Ordrup. Det er der blandt andet kommet en mobilitetsworkshop ud af.

De tre initiativtagere er allerede begyndt at brede deres aktiviteter ud til hele kommunen. For eksempel arrangerer de gratis, fælles cykelture i samarbejde med Cyklistforbundet og Grøn Guide Gentofte. Med prisen i hånden tør Bo Christiansen nu godt love, at de cykelture kommer til at fortsætte:

– Ud over at fortsætte med at tilbyde gratis cykelture hver anden lørdag i måneden, planlægger vi en grøn middag som et kickoff for de ildsjæle og sociale platforme i kommunen, som vi gerne vil samarbejde med om spændende mobilitetsprojekter i de næste 12 måneder, siger han.

Skaber fællesskaber for klimaet

I forbindelse med Gentofte Mødes arrangerede Ordrup Innovation 2030 en debat om grøn mobilitet med klimaformidler og meteorolog Jesper Theilgaard og formanden af kommunens Klima-, Miljø- og Teknikudvalg Karen Riis Kjølbye. Netop deres ambition om at sætte grøn mobilitet på dagsordenen i hele kommunen har været afgørende for, at de modtog prisen, forklarede borgmesteren i sin tale ved prisoverrækkelsen:

– I viser, hvordan en græsrodsbevægelse kan skabe forbindelser mellem forskellige lokale aktører og nå endnu flere borgere. I rækker ud til alle, der vil være med og insisterer på, at samarbejde og fællesskabet er det, der kan realisere vores lokale klimamål. Jeres initiativ er kun et år gammelt, så der er potentiale for, at I styrker jeres netværk endnu mere og laver flere projekter og partnerskaber. Det er jo det lange seje træk, når det kommer til at ændre vores transportvaner, og I går foran!

Gentofte Kommunes Klimapris

Prisen gives hvert år til et initiativ, der har en nytænkende tilgang til løsning af konkrete klimaudfordringer og omsætter FN's verdensmål lokalt og konkret. Klimaprisen blev uddelt første gang i 2022 og erstatter den årlige Miljøpris, som Gentofte Kommune uddelte første gang i 2009. Prisen er opstået med udgangspunkt i kommunens klimaplan, der blandt andet har et mål om, at kommunen skal reducere klimaafttrykket med 90% fra 2019 til 2030. De øvrige kandidater til årets pris var Kongelig Dansk Yachtklub (KDY), virksomhedssejer af togbilletten.dk Nikolaj Vesselbo samt klimaformidler og klimaaktivist Signe Wenneberg. ■

Ordrup Innovation 2030 vinder klimapris

» Prisen giver os energi og lyst til at arbejde videre i en lidt større skala, nemlig i hele kommunen «

Bo Christiansen

Bellevue strand med badetelte og masser af badegæster en sommerdag omkring 1935.

Gentofte-Lyngby Hospital før nedrivelse i 1966. Det blev opført i begyndelsen af 1700-tallet for penge lagt i fattigblokken ved Vangede Kilde. Vangede Kilde blev efter sigende opdaget af en blind kirkegårdsgraver, der fik synet igen efter at have drukket af kilden sankthansnat i 1710.

Øverst til venstre: Alle lag af samfundet besøgte de hellige kilder. Her et selskab med fine folk, der venter, mens en bondekone fylder et glas. (C.W. Eckersberg: Ved Kirsten Piils Kilde i gamle Dage, 1825-35).

Gentoftes helsebringende vand

Kaster man et blik på Gentoftes historie, så flyder vandet som en rød tråd igennem den.

Ét aspekt er de hellige kilder, der igenom århundreder tiltrak pilgrimme, der ønskede helbredelse for alverdens skavanker og lagde grunden for kildemarkedernes forlystelseskultur. Gentofte Sø og Brobæk Mose blev i århundreder brugt som drikkevandsreservoir for København. Og endelig er der kysten, der med sin friske luft og sunde søbade fra midten af 1800-tallet tiltrak borgerskabet til kurophold og senere sommerens badegæster.

Vandets helbredende kraft

Vand er i årtusinder blevet forbundet med sundhed, helse og helligdom. Lige fra ofringer i moser til antikkens medicinske teorier om legemsvæsker.

Dyrkelsen af hellige kilder kan spores tilbage til oldtiden. I middelalderen blev troen på kildernes magiske egenskaber koblet sammen med katolicismens tro på helgeners helbredende kraft, og det blev tradition at opsøge kilderne på bestemte helligdage som

Valborgs aften (30. april) og Sankthansaften (23. juni).

Denne tradition holdt ved længe efter reformationen, og i Gentofte har folk fra nær og fjern valfartet til kilderne.

Kilderejser

'Disse Kilde-Reyser giordtes af Devotion i gamle Dage, men nu troer jeg, at hvert andet Telt er et Hore – Huus.'

Sådan siger karakteren Jeronimus i Holbergs komedie Kilderejsen fra 1725. Præcis hvilken kilde det drejer sig om er usikkert, men at det har været en af de kendte helligkilder nord for København – Vartov Kilde i Hellerup, Kirsten Piils Kilde i Dyrehaven eller Vangede Kilde – kan der ikke herske tvivl om.

Allerede på dette tidspunkt var området velbesøgt af københavnere, der brugte kilderne som udflugtsmål. Måske for at drikke af det hellige vand. Måske for at besøge de kildemarkeder og forlystelsesetableringer, der efterhånden voksede frem omkring kilderne, da driftige folk begyndte at se et potentiale i at slå en mønt på de mange tilrejsende.

Snart var det ikke så meget for selve kilden, folk kom strømmende til, men for at forlyste sig. Og sådan blev Dyrehavsbakken til, nær Kirsten Piils Kilde.

Vandkure og havbade

Dyrehavens øltelte og dansehaller var ikke de eneste rekreative etableringer. I 1845 åbnede Klampenborg Vandkur-, Brønd- og badeanstalt, og snart fulgte andre kur- og badehoteller langs kysten. I modsætning til de mere folkelige forlystelsessteder var kurbadene målgruppe borgerskabet, der her kunne nyde den friske havluft og en af de mange forskellige vandkure, som både var indvortes (med kilde- eller mineralvand) og udvortes (friske havbade eller 'styrtdade', hvor vand fra en sø eller kilde blev hældt over personen).

Især havbade beholdt sin status som sundhedsfremmende op igennem 1900-tallet. Selvom de gavnlige effekter af vinterbadning blev diskuteret, var der mange, der gerne anbefalede havvandet. Eksempelvis som i dette indlæg i Villabyerne fra 1906, hvor det anbefales børnene i København at 'sætte sig i en Sporvogn og køre herud

paa Strandvejen og gaa i Vandet'

En egentlig strandkultur kom der i løbet af 1920'erne, og for at flere kunne få glæde af hav og strand blev Bellevue Strand anlagt i begyndelsen af 1930'erne. Nu fik flere tusind badegæster hvert år glæde af Gentoftes sand, vand og friske havluft.

En sund gåtur i mosen

En mose er måske ikke det mest oplagte, når man taler om helse og sundhedsfremme. Ikke desto mindre er der også en mose, der spiller en rolle i fortællingen om Gentoftes helsebringende vand. Fra 1929 opkøbte Nordisk Insulinlaboratorium arealer i Brobæk Mose til rekreativ brug for patienter på Niels Steensens Hospital. Den friske luft og gåturene i mosen var godt for sukkersygepatienterne, mente man, og sådan fik mosen sit kaldenavn 'Insulinmosen'.

Der er mange faktorer, der har spillet en rolle i Gentoftes nuværende form – nærheden til København, naturressourcer og de mennesker, der bor og har boet her. Og altså også Gentoftes vand i alle dets former. ■